

מסביב לשולחן

המקור בפרשה: ויאמר אליו משה כצאתי את העיר אפרש את כפי אל ה' (ז' כ"ט)

עלון שבועי לבני הישיבות סביב נושא מהפרשה בעיון בהלכה באגדה ובמוסר

ראשי הישיבות

דבר העורך

הגאון רבי ברוך מרדכי אזרחי שליט"א ראש ישיבת עטרת ישראל

טחורת המקום לתפילה זל"ש

הרמב"ם בפ"ד מהל' תפילה ה"ח כתב, טהרת מקום התפילה כיצד, לא יתפלל במקום הטינופת וכו' ולא במקום שאינו בחזקת טהרה עד שיבדקנו, כללו של דבר כל מקום שאין קורין בו ק"ש אין מתפללין בו, וכשם שמרחיקין מצואה וכו' לק"ש כך מרחיקין לתפילה. ומבואר מדברי הרמב"ם דנקיט לכלול דכל מקום שאין קורין בו ק"ש אין מתפללין בו. וצ"ע דהא לגבי ק"ש כתב הרמב"ם בפ"ג מהל' ק"ש ה"ב דאם עבר וקרא במקום שאין קורין בו חוזר וקורא, וצ"ע אמאי לא הביא כן גם לענין תפילה שאם עבר וקרא במקום שאין מתפללין בו שיחזור ויתפלל, והא כתב הרמב"ם דתפילה דינה כק"ש.

ובאמת יש לדקדק מדברי הרמב"ם דלגבי תפילה ליכא דין חזרה האמור בק"ש, דברמב"ם בהל' תפילה שם בה"ט כתב, המתפלל ומצא צואה במקומו, הואיל וחטא מפני שלא בדק עד שלא התפלל, חוזר ומתפלל במקום טהור. ומבואר להדיא מדברי הרמב"ם דאע"פ שחטא מפני שלא בדק, אע"פ לא היה חוזר ומתפלל אילו לא שמצא צואה כנגדו, דבתפילה אין דין חזרה בכל מקום שהיה לו להרחיק, ורק כשמצא צואה צריך לחזור ולהתפלל. וצ"ב דכיון דבדיני ההרחקה שור ק"ש ותפילה, אמאי לענין חזרה א"צ לחזור ולהתפלל כשלא הרחיק כדאשכחן בק"ש. [והנה גם עיקר דברי הרמב"ם צ"ב, במש"כ דלדין חזרה בתפילה בענין גם שימצא צואה לבסוף וגם שיהא חוטא כמה שלא בדק, וצ"ב מהו הצירוף בזה, ויבואר להלן].

והנה באמת גם בגמ' פלגינהו לתרי דינים, דבגמ' בברכות דף כ"ד ע"ב תניא היה מהלך במבואות המטונפות לא יקרא ק"ש, ולא עוד אלא שאם היה קורא ובא פוסק, לא פסק מאי וכו', רב אדא בר אבהו אמר מהכא כי דבר ה' בזה. ואילו לענין תפילה איתא בברכות דף כ"ב ע"ב דאם היה מתפלל ומצא צואה במקומו, אמר רבא אע"פ שחטא תפילתו תפילה, מתקין לה רבא והא זבח רשעים תועבה, אלא אמר רבא הואיל וחטא אע"פ שהתפלל תפילתו תועבה. וצ"ב אמאי פלגינהו לשני מקורות בדין זה דצריך להרחיק בק"ש ותפילה ושם לא הרחיק צריך לחזור ולהתפלל ולקורא.

והנראה בזה הוא, דהנה ברמב"ם בפ"ג מהל' ק"ש הנ"ל הביא דאין קורין לא בבית המרחץ ולא בבית הכסא וכו', ולא בבית הקברות ולא בצד המת עצמו וכו', וכל מי שקרא במקום שאין קורין בו חוזר וקורא. ובראב"ד שם השיג על הרמב"ם, ולפ"ד יש להלך בין כל אלו שסודם הוא מדין טהרת המקום לבין בית הקברות ולצד המת, וכנראה שיסוד ההבדל הוא משום שבי"ק וכדו' אינו משום טהרת המקום אלא משום איסור לועג לרש, וס"ל לראב"ד דכיון דאיסור זה דלעג לרש אינו מצד התפוצצות של הק"ש, אלא מצד הגברא המקיים את מצותו, להכי שאנו בזה לענין דין חזרה, ודין חזרה נאמר רק כשפסולו הוא מצד התפוצצות דק"ש, וכן כשאנו אלא מאיסורי הגברא.

ובדעת הרמב"ם נראה דס"ל דגם בהנך שהם משום טהרת המקום, אין חזרת ק"ש תלויה כמה שאין המקום טהור, אלא דין החזרה הוא מחמת שעבר על הדין דאין קורין, וראיה לדבר מהא גופא דכילינהו הרמב"ם לכולהו כהדא

הלכתא אף שלכא"ו תרי גדריי איסור נינהו, דכל אינך יסודם מדין טהרת המקום, ואילו הקורא בבית"ק יסוד איסורו משום לעג לרש. ומהא דכילינהו הרמב"ם מוכח דהדין חזרה אינו נובע מסיבת ההרחקה אלא מעצם הציווי להרחיק, דאם עבר על הציווי להרחיק הרי הם בכלל דבר ה' בזה וצריכים לחזור על קר"ש.

ועי' בכס"מ שם שכתב בפ"י ה'ב' דמה שצריך לחזור כשקרא בבית"ק הוא מכיון שעבר על דבר חכמים קנסתו לחזור ואפי' היה שוגג כדי שיהיה פעם אחרת, והנה מלבד שצ"ב מהו המקור לקנס זה, גם צ"ב דאם בבית"ק יש קנס אמאי בעינן לקרא דדבר ה' בזה כשקרא במקום שאינו נקי. אבל הא מיהת חזינן מדברי הכס"מ דיסוד דין החזרה הוא מחמת שעבר על דברי חכמים, ונראה לפמ"ש דזהו גדר הילפותא דדבר ה' בזה, דכיון שעבר על דברי חכמים הוי בכלל דבר ה' בזה.

אלא דלכא"ו אכתי צ"ע, דנהי דעבר על דברי חכמים אמאי לא יצא בדיעבד דיי ק"ש, ובשלמא להכס"מ הוי קנסא דרבנן אבל לפמ"ש דאינו משום קנס צ"ב. ועי' צ"ל דהוי דין מסוים בק"ש שאם הוא בכלל דבר ה' בזה לא שייך שיצא בכך דיי"ח, וטעמא דמילתא דכיון שק"ש היא קבלת עול מלכות שמים, ומעשה הביווי יש בו הפקעה מקבלת עול מלכות שמים, להכי אם עבר על דברי חכמים והוא בכלל דבר ה' בזה לא שייך שיצא דיי"ח ק"ש. ולפי"ז מבואר היטיב דהך דינא הוא רק בק"ש ולא בתפילה, דרק ק"ש ענינה קבלת עול מלכות שמים ולא תפילה, ומבואר היטיב דלהכי בעינן לגבי תפילה לקרא אחר דזבח רשעים תועבה.

ונראה דגדר הדין חזרה בתפילה דילפי' מזבח רשעים תועבה, נובע הוא מהתפוצצות של התפילה במקום הצואה דבזה הוי בכלל תועבה. ומש"כ הרמב"ם הואיל וחטא מפני שלא בדק אינו גוף הסיבה לחזרה, אלא דכיון שיסוד ההרחקה הוא רק מדרבנן, להכי לא צריכו לחזור משום תועבה זו אלא כשהזיד בעצם תפילתו, אבל כשהיה שוגג לא גזרו, אבל עיקר הפסול הוא בחפצא של התפילה שהיא כתועבה, ואי"ז אלא תנאי שיעבור על דברי חכמים ויהא מזיד. ולפי"ז יתיישב היטיב דזה שייך דווקא גבי תפילה שהיא כנגד קרבנות והוויא כזבח, ולא לגבי ק"ש שאינה כנגד קרבנות ולא הוי בכלל זבח, ולהכי בעינן לגבי ק"ש לקרא דדבר ה' בזה.

ויתיישבו היטיב דברי הרמב"ם, דבק"ש שסיבת החזרה היא מחמת שעבר על דברי חכמים וכוה דבר ה', להכי חוזר בכל אופן שעבר על הדין אין מרחיקין. אבל בתפילה חוזר רק כשהיתה תפילתו תועבה, וזה שייך רק אם מצא צואה לבסוף. ואף שגם בתפילה בעינן שיהא מזיד, זהו רק מתנאי הדין חזרה דלא פסול חז"ל את התפילה רק כשעבר על דברי חכמים במזיד.

ונראה מקור לדי' הרמב"ם בזה, דהנה בגמ' בברכות דף כ"ו ע"א איתא כמה יתיק מהן ומן הצואה [לגבי ק"ש] ארבע אמות וכו' וכן לתפילה. והק' רבינו יונה בפ"י על הרי"ף אמאי הוצרך לומר וכן לתפילנן שזה פשוט הוא דכיון שמרחיק לק"ש כ"ש לתפילה שהחמירו בה יותר משאר דברים. ולמ"ש דבעת הרמב"ם הוא מבואר היטיב, דיש חומרא יתירה בק"ש לענין זה, כיון שדבר ה' בזה הוא סתירה לקבלת עול מלכות שמים ומהאי טעמא צריך לחזור בק"ש, וזה שייך רק בק"ש ולא בתפילה.

(עי' ברכת מרדכי ברכות ס"י ז"א)

משה היה זה שהביא את דבר האמת כפי שנמסר לו, אהרון היה הדובר שהמליץ את הדברים והביאם באופן מעשי באזני העם.

"נראה כי מתחילה היה למילה האמורה בשירות התורה תפקיד כפול:
1. ניסוח מדויק שלם ונאמן של התוכן
2. קירוב תוכן זה לעם, באופן שישמע יובן ויאמץ ... חלוקת תפקידי הדיבור כפי שתוארה בזה, חשיבות גדולה לה למסירה הנאמנה והטהרה של תורת ה' ... לזכר, פירושו לתאר בצורה ברורה ומובנת כדי שאמת מסוימת תיודע. ואילו הדיבור הנמלץ והנלהב, מטרתו לקחת את לב המאזין בדברים, ולהביאו, לא רק לידי ידיעה אלא גם לידי הודאה. אולם, הנואם הנמלץ - על נקלה יסתכן, בהסתגלו לדרכי מחשבתם של קהל שומעיו, עלול הוא לגרום שמץ מהן אל תחום האמת אותה ביקש לבשר, כדי להתאימה לטעמים, או יעקוף את חומרתה, או יעכיר את טהרתה ביסודות זרים, או ישלים עם פשרות כדי להקל על קבלתה. ולא פחותה הסכנה שירבה במילים וימעיט בתוכן". (הרש"י הירש)

שני חלקים חשובים וחיוניים: אמת ודיבור!!!

הנואם הגדול יכול ברגע אחד לסטות מהאמת מתוך היסחפות אחר הנהון ראשם של המאזינים לו, ולכן הוא צריך לשמור בכל רגע על ה"אמת" שלא תזוע ממנו. ודובר האמת, זקוק למי שימליץ את דבריו אל הציבור, כדי שיחדרו לליבם.

חורבן גדול המיטו על עצמם, עמים, אשר לא השכילו ובחרו להם מנהיגים שמלבד כשרון הנאום, לא היה בהם מאומה מן החכמה. כך אנו מוצאים בתורות יון העתיקה אשר דגלה בתורת הפילולוגיה, וכן גם בתקופות מאוחרות יותר בהן נבחרו המנהיגים ע"פ יכולת הדיבור והכריזמה. מנהיגים רבים שהיו כריזמטיים בלבד ולא כלום מעבר לכך המיטו אסונות כבדים על עמם ועל עמים אחרים, כוח השכנוע בשקרים, הסיט אותם מהבנה בסיסית אמיתית והעביר אותם על דעתם - באשר לא היה מי שיוכל להטיל בהם ביקורת ולבלום את התפרעוּתם.

לעומת זאת, היהדות, מעולם לא נמנעה מלהעמיד בראשה מנהיגים וגדולים "כבדי פה וכבדי לשון", ובלבד שהחכמה והאמת בראש מעלותיהם, שהרי הן המעלות הגדולות, כי "אמת" נשמעת תמיד, יש לה כוח עצמי ועוצמה אדירה באשר היא ה"אמת", היא איננה זקוקה למעטפת של פנטומימה או של משחקי נאום אחרים.

אמת יחזק הלוי
ר' משה
(הפרשה המחכת)

א. מקור הענין. בפרשתנו פרק ז, כט ויאמר אליו משה כצאתי את העיר אפרש את כפי אל ה' וגו', ובמכילתא בא פ' פסחא א' דרשו כצאתי את העיר אבל בתוך העיר לא התפלל, מאי טעמא, מפני שהיתה מלאה עבודת כוכבים, ומבואר מזה שיש מקומות שאינם ראויין לתפילה ולכן משה היה צריך לצאת מחוץ לעיר להתפלל ששם היה מקום נקי מע"ז. וראה בשו"ת אבני נור או"ח סי' ל"ב שאם על בית הכנסת גר גוי ויש בביתו ע"ז אסור להתפלל שם, והביא ראה ממרע"ה שלא התפלל במצרים שהייתה מלאה גילולים של ע"ז, וכש"כ בבית שיש שם ע"ז, אמנם ראה באגרות משה או"ח ח"א סי' מ"ז מותר להתפלל בביהכ"ס שיש בסמוך לו כנסיה או בית תפילה של נכרים אפילו שאין מפריד ביניהם אלא כותל משותף, אך יקפיד שלא ישמע הקול זמר שלהם. וידוע דהסטיפלער הקפיד שלא להתפלל בתוך מערת המכפלה מהאי טעמא מכיון שזוהו מקום שהעבריים מתפללים שם, ולכן גם לא רצה להיכנס שם, אבל היום בזמננו יש שם מקומות שאין רשות לערביים להתפלל שם.

ב. החיוב להתפלל בית הכנסת. יש לחקור מה הוא ענין בית הכנסת לענין זה האם הוא תלוי בקדושת בית הכנסת, או בקביעות של התפילה, ונ"מ למקום שקבעו להתפלל בו ואינו ביהכ"ס, או למשל בביהכ"ס שלא מתפללין בו. צריך אדם להתפלל בבית הכנסת אפילו כשמתפלל ביחידות [כן סברי רוב הראשונים וראה תר"י ברכות שם, בשם הגאונים; לח"מ תפלה לדעת הרמב"ם שם; שו"ע ז' ט. ועי' מרה"פ לירושלמי ברכות פ"ה ה"א וגליון השי"ש שם], ויש בזה כמה טעמים. **א.** משום ששם תפלתו נשמעת. המקור לזה בגמרא [ברכות ו, א] תניא אבא מנימין אומר אין תפילתו של אדם נשמעת אלא בבית הכנסת שנאמר לשמוע אל הרינה ואל התפילה במקום רינה שם תפלה תפילה. וביאר רש"י שם בבית הכנסת ששם אומרים הציבור שירות ותשבחות בקול ערב, וברא"ב בברכות סימן קכו כתב טעם אחר למה ביהכ"ס נקרא מקום רינה וז"ל ומקום רינה הוא בבהכ"ס שנאמר רנו צדיקים בה' כלומר בבית ה'. **ב.** בגמ' מצינו טעם נוסף ואמר ר' יצחק מניין שהקב"ה מצוי בבהכ"ס כלומר כבודו ושכינתו שנאמר אלהים נצב בעדת אל מקום שמתפללין בעשרה. וראה בשו"ע או"ח סי' צ' סעי' ט' ומ"ב ס"ק ל"ג. **ג.** אמנם יש מן הראשונים שסברו שכל מעלת ביהכ"ס היינו בגלל ששם מתפלל בציבור. ראה בטור או"ח סי' צ', וכן הוא גירסת התוס' ע"ז ד' ב ד"ה כיון לפי גליון השי"ש ברכות שם וצ"ל שם, וראה שם בבק"ה סי' א'. אבל ע"י העמק שאלה לשאלות שאילתא ח אות ז. ועי' גירסת הר"ף והרא"ש ברכות ז' סו"ב. **ד.** כמו שמצינו ביעקב שהתפלל במקום העתיד להיות בו בית המקדש, המיוחד לתפלה, שנאמר: ויפגע במקום, וכן אמרו: בירושלמי ברכות פ"ד ה"ד, צריך אדם להתפלל במקום המיוחד לתפלה. שנאמר: בכל המקום אשר אזכיר את שמי, תזכיר לא נאמר אלא אזכיר. **ה.** מלבד חשיבות הענין להתפלל בביהכ"ס מצד קדושת המקום יש בזה מעלה שבדרך משום ברוב עם הדרת מלך. וראה בספר רחמי האב שעורר על זה כי ראיתי שערויה בישראל חדשים מקרוב באו, הן כתבי בתח"ק השמר לך פן תעלה עולותיך בכל מקום אשר תראה, פ"י דבא לאסור לנו במת יחיד כשיש במות מיבור ונהוג אף בזמן הזה, כי ידוע שהתפילה היא במקום קרוב ומצוה להתפלל בריבוי עם.

ג. קביעות מקום לתפילה. צריך שהאדם יקבע מקום לתפילתו [והיינו אפילו כשמתפלל בביתו, שיהיה

לו מקום קבוע]. ואמרו בגמ' ברכות ז, ב. כל הקובע מקום לתפילתו אלוקי אברהם בעזרו. והמקור לזה שאברהם קבע מקום לתפילתו הוא שנאמר באברהם: וישכם אברהם בבקר אל המקום אשר עמד שם ואין עמידה אלא תפלה, שנאמר: ויעמוד פנחס ויפלל, וכן ביונתן בן עוזיאל ואקדים אברהם בצפרא לאתרא דשמש תמן בצלו קדם ה', ופירש ביונתן פ"י וירא וישכם אברהם בבוקר למקום ששימש שם בתפילה לפני יי: ונפסק בטו"ש"ע או"ח סי' צ' סעי' יט צריך אדם שיקבע לו בית הכנסת להתפלל בו, שלא יתפלל היום בביהכ"ס זה ולמחר בבית כנסת אחר. וראה בשו"ת הרדב"ז ח"ג סי' תתקי (תעב). ואף בביהכ"ס שהוא קבוע שם להתפלל בו צריך שיהיה לו מקום קבוע וידוע, ולא ישב היום כאן ולמחר במקום אחר, שם בטו"ש"ע והמקור לזה הובא בטור שם מהירושלמי ברכות פ"ד ה"ד שנאמר: ויהי דוד בא עד הראש אשר ישתחוה שם לאלהים, השתחוה שם לא נאמר, אלא ישתחוה, משמע שהכין לו מקום מיוחד שישתחוה שם. ויש מראשונים סוברים שכיון שביהכ"ס כולו מקום תפלה הוא אין צריך לקבוע לו מקום מיוחד שם לתפלתו, ולא אמרו לקבוע לו מקום אלא כשמתפלל בביתו ראה בתר"י ברכות שם.

ד. מקומות הראויים לקבוע בהם את מקומו לתפילה. **א.** ביהכ"ס סמוך לביתו או עדיף רחוק מביתו. אם יש בעיר שני בתי כנסיות, נחלקו אמוראים: רב סובר שיותר טוב להתפלל בבית הכנסת הסמוך לו, ור' יוחנן אמר שיותר טוב לילך להרחוק, משום שכר פסיעות. ראה ב"מ קז א. והלכה כר' יוחנן. ובגמ"א סי' צ' ס"ק כב וש"ע הרב שם סי"ב. ועי' שדי"ח כללים מערכת א אות קפ"ט. **ב.** ראוי להתפלל ביני עמודי דהוי גרסי. **ג.** להתפלל כנגד הקיר. מצוה מן המובחר שבתפילת שמו"ע לא יהא דבר חוצץ בינו לבין הקיר. ראה מ"ב סי' צ' ס"ק ס"ג, והמקור הוא מן הגמ' ר' יוסי ור' חלבו בשם ר' ברכיה, ומטו בה משום ר' אבדימי דמן חיפה צריך אדם להסב פניו אל הכותל ולהתפלל, מאי טעמא דתניב ויסב חזקיה פניו אל הקיר ויתפלל. (ישעי' ל"ח ב'). אמר רב יהודא ואיתימא ר' יהושע בן לוי מנין למתפלל שלא יהא דבר חוצץ בינו לבין הכותל שנאמר ויסב חזקיה פניו אל הקיר. ואם עומד שם דבר קבוע כגון ארון ספרים או ספסל עומד קבועים לא היה חציצה, וכן אדם אינו חוצץ. עיין במ"ב שם ס"ק ס"ה. **ד.** דין ממעמקים. ממעמקים קראתיך ה' מכאן דרשו בגמ' ברכות י' ע"ב שלא יעמוד אדם לא ע"ג כסא ולא ע"ג שרפרף ולא בשאר מקום גבוה [ראה בשו"ע סי' צ' ס"ב. וישעור מקום גבוה ג' טפחים ופחות מכך מותר אבל על כסא או ספסל שחושש שיפול אסור אף פחות מג"ט]. ויתפלל שמו"ע. ועיין פמ"ג סי' צ' במב"ז ס"ק"א שאם עבר והתפלל ע"ג מקום גבוה שאי"צ לחזור ולהתפלל, ומנהג בית בעל ששקום החזן יהא נמוך קצת משאר ביהכ"ס. **ה.** שיתפלל במקום שיש חלונות. במקום שמתפלל צריך שיהיו בו חלונות הפונים לכיוון שמתפלל כדי שיתפלל כנגדן וע"י כך יכוון בתפילתו. ראה שו"ע סי' צ' סעי' ד', ובמשנה ברורה ס"ק"ח כ' שדין זה הוא בין למתפלל בביהכ"ס ובין כשמתפלל בביתו, ובשו"ע שם כתב שטוב שיהיו י"ב חלונות, וכ' המ"ב דבתנאי שיהיו מקצתן לצד שמתפלל, ובעצם האי דינא עיין במ"ב ס"ק"ח שאף שהדין הוא שהמתפלל צריך שיהיו עיניו כלפי מטה מ"מ כשיתבטל כוונתו ישא עיניו לשמים.

ה. מקומות שאין ראוי להתפלל בהם. **א.** אין

להתפלל בחצר בית הכנסת. משום שאין להתפלל במקום פרוץ. דין זה מבואר בשו"ע סי' צ' סעי' ה' דלא יתפלל במקום פרוץ כגון בשדה או ברחוב, והטעם דכאשר מתפלל במקום צנוע יש עליו אימת המלך. ומקום המוקף מחיצות אף שאינו מקורה מותר להתפלל שם. ראה מ"ב שם סק"י, ודנו פוסקי זמננו ברחבת הכותל המערבי בחלק שאינו מוקף מחיצות, והגר"ח קניבסקי כתב (הו"ד באישי ישראל פ"ט) שחצר לא נקרא מקום פרוץ. **ולפעמים יש לזהר שלא ייכנס בגדר של המתפלל אחורי בית הכנסת** ואמרו בגמרא ברכות ו: אמרו המתפלל אחורי בית הכנסת נקרא רשע שנאמר סמוך רשעים יתהלכו. **ב.** אין לקבוע מקומו סמוך לפתח. אמרו בגמ' שם לעולם יכנס אדם ב' פתחים ואח"כ יתפלל, כלומר שיכנס לבית הכנסת כשיעור ב' פתחים ולא יתפלל סמוך לפתח שלא יהא נראה כמי שדעתו לברוח. עיין בשו"ע סי' צ' ס"ב. **ג.** אין להתפלל בעזרה שלפני בית הכנסת. **ד.** אין להתפלל במקום שאינו נקי מטינוף או מערוה. כתיב בתורה והיה מחנך קדוש ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך, למדו חז"ל בברכות דף כ"ה מפסוקים אלו שבכל מקום שה' צריך עמנו דהיינו כשעוסקים בתורה ותפילה צריך שיהא מקום נקי מטינוף של צואה או מ"ר או שאר מקום מוטנף שאין להתפלל שם עד שיתרחק מהם או יכסה אותם. ונאמרו בזה הלכות רבות עיין שו"ע סי' ע"ט. ראה ספר מצוות קטן מצוה יא, וצריך מקום טהור לתפילה. וכן דרשו בגמרא שם שאסור לקרוא קריאת שמע או להתפלל כנגד ערוה. **ה.** אין לו לאדם להתפלל כנגד ציורים או כנגד תמונות. אין להתפלל כנגד ציורים או תמונות והטעם משום שעלול להפריע לו לכוון בתפילה. דין זה בשו"ע סי' צ' סעי' כ"ג ובמ"ב סק"ע, במחצית השקל סי' צ' ס"ק ל"ז, משמע דבכל התפילה יש ליהרר בוה, אבל אם הם גבוהים מקומת אדם שרי כן מבואר במ"ב ס"ק ע"א, ואם אין לו ברירה יעצום עיניו. אבל ממול למראה אסור אף כשעוצם עיניו. וביאר במ"ב שם דנראה כמשתחוה לבבואה שלו. **ו.** אסור להתפלל בביהכ"ס שאין בו מחיצה בין העזרת נשים לגברים. ואף אם הנשים לבושות בצניעות, ויש להקפיד שגובה המחיצה יהיה לכל הפחות ג' אמות. ובשו"ת מנחם משיב או"ח סי' ט' שעדיף להתפלל ביחידות מלהתפלל בביהכ"ס זה, ובשו"ת אגרות משה או"ח ח"א ל"ט, ביאר שחיוב מחיצה בביהכ"ס הוא מן התורה, ואף כשלבושות בצניעות ומשום שיכולן לבוא לקלות ראש.

ו. ההולך בדרך. ראה בתשובות רב נטרונאי גאון אורח חיים סימן קכט, היה מהלך בדרך והגיע זמן התפילה, אם יודע שיש לפניו עיר או בית המדרש או בית הכנסת, מקום המותקן לתפילה, ברחוק שלשת מילין ועד ארבעת מילין, אל יתפלל עד שמגיע לשם. ואם מרוחק יתר מארבעת מילין, יתפלל לאלתר במקומו בדרך, ואף על פי שאין דעתו מיושבת עליו. **תפילה בדרך.** **עוד מעניני מעלת בית הכנסת וחומר העונש למי שאינו מתפלל שם.** מי שיש לו ביהכ"ס בעירו ואינו נכנס להתפלל בו, נקרא שכן רע וגורם גלות לו ולבניו, ראה ברכות ח א; טו"ש"ע ז' א. שנאמר: כה אמר ה' על כל שכני הערים הנגעים בתחלה אשר החלתי את עמי את ישראל הנני נתשם מעל אדמתם. ואמרו: בירושלמי ברכות פ"ה ה"א. המתפלל בביהכ"ס כאילו מקריב מנחה טהורה, שנאמר: כאשר יביאו בני ישראל את המנחה בכלי טהור בית ה'. **בגמרא** ברכות ו א. מבואר שהקב"ה מצוי בביהכ"ס, שנאמר: אלהים נצב בעדת אל, ונאמר: דרשו ה' בהמצאו, היכן הוא מצוי, בבתי כנסיות ובתי מדרשות.

רכישת חלק במקום חתפילח שהביאה לכן גדול בישראל

בעיר אוסוראה התכנסו התושבים להניח אבן פינה לבית-כנסת. בראש החוגגים עמד הרב המקומי, שהיה ידוע כצדיק וקדוש, ברוגע מסויים הכריז, כי מי שמעוניין לצקת ראשון את אבן הפינה לבית הכנסת שיהווה מקום ראוי לתפילת העם ישקול זהב למיזון הבנייה כמשקל האבן שייצקו.

בקהל השתרה דממה. אך מיד יצא מן השורות יהודי מכפר סמוך, ידוע בעושרו הרב. הוא נטל את האת לידי, וכמעשה סוחר, לא שכח את העיסקה ומיד שילשל לידי הרב את הסכום.

נדיבות לבו של האיש השפיעה על הנאספים האחרים ומיד החלו עולות ומגיעות עוד תרומות לקרן הבניין, עד שנתמלא הסכום הדרוש לבניית מקום תפילה ראוי. הרב התרגש מאוד ואמר לתורם הראשון בחום: "אם יש בלבך משאלה מסויימת, אמור אותה עכשיו. זו שעת רצון". דמעה גדולה ביצבצה בזווית עינו של הגביר, והפכה עד מהרה לשטף דמעות. אכן, משאלה אחת הייתה לו, ליהודי שהיה כבר בגיל העמידה, אמנם עשיר גדול הוא ומבורך בנכסים, אולם בן אין לו...

"אוי!", קרא בקול חנוק, לו תוכל, רבי, לברכני שיוולד לי בן. האווירה שהייתה כה שמחה ומרוממת הפכה לפתע מתוחה וקשה, ניכר היה שלמשאלה כזו לא ציפה הרב. "היכנס אלי בעוד שלושה ימים", אמר, "ואודיע לך מה עליך לעשות כדי שתתמלא בקשתך". בלב מלא תקווה נכנס הגביר לבית הרב במועד שנקבע. "בקשתך תתמלא רק בשלושה תנאים", קבע הרב, ליבו של היהודי מירפר בקרבן. אך כי בלבו חשב שהוא מוכן לכל אשר יתנה עמו הרב, אך למרות הכל התנאים שהציב הרב בפניו היכוהו בתדהמה:

(א) תרד מנכסיו, (ב) כשתהיה אשתך בהריון, תלך לעולמך, (ג) לאחר הלידה תמות גם האשה, והבן ישאר יתום. העשיר, שכה עז היה דרצנו לזכות בבו, נותר עתה דומם ומחרש. הוא קם ויצא מן החדר בשקט. ראשו תפוס בהרהורים. עליו להימלך לשאתו, הוא לא יכול להחליט עבורה בלי להתייעץ עמה, האשה לא התלבטה לרגע, באומרה - לך אמור לרב כי מוכנה אני לקבל את כל התנאים.

כששב הגביר אל הרב, בירכו בששנה הבאה יהיה לו בן, והוסיף: הבן הזה, שיוולד לאחר פטירתך, עתיד להאיר את העולם כולו באור תורתו.

הברכה עודדה את בני הזוג וניחמה אותם, התנאי הראשון התקיים מיד. מצב העסקים הלך והורע. הירידה הייתה תלולה מאוד. תוך ימים ספורים איבד הגביר המפורסם את כל הונו ונשאר חסר כל. חלפה תקופה קצרה, והאשה הרתה. כעבור זמן קצר נפטרה בעלה, בדיוק כאשר אמר לו הרב. האשה שנותרת לבדה, שהייתה ידועה בכספי הצדקה שפזרה, הייתה עכשיו ענייה ונוקטת בעצמה. רק הידיעה כי בנה יאיר את העולם, הפיחה מעט שמחה בצערה הגדול מנשוא.

היא החליטה שעלילה לעבור מהכפר אל העיר. שם ייקל עליה להסתדר. שם ודאי תמצא מי שיעזור לה ויסעד אותה בלידתה. היא הגיעה לעיר בחסות החשיכה. בוששה הייתה במראה שלה העלוב. היא, שהייתה לבושה תמיד מחלצות ועודיית תכשיטים, נכנסת לעיר בבגדים בלויים ובידיים ריקות, לחפש יהודים טובים לחסות תחת קורתם.

האור שדלק בחלון ביתו של האופה הזמין אותה לדפוק בדלת. מי בא בשעה מאוחרת זו? תמהה בעלת הבית, כשינגשה לפתוח את הדלת. כשיזיהתה את העומדת מולה תמיהתה הפכה לתדהמה. הייתה זו הגברת רחל, האשה המוכבדת, הסועדת רבים ותומכת בכל צורך. רחמיה של בעלת הבית, אידל שמה, נכמרו ואירחה אותה.

הילד נולד למזל טוב בביתו של האופה, שם גם נערכה סעודת ברית המילה, ונקרא שמו בישראל "שמואל" על שם אביו. האופה ורעייתו, אידל, טיפלו ביולדת כאילו הייתה בתם, וגם מהר הנולד לא חסכו טיפול מסור. הילד הפליא את עין כל רואיו ויופיו. בעלי הבית נקשרו אליו ובעבותות אהבה.

בת קטנה הייתה לאופה, וכמנהג הימים ההם, שידכו ההורים בין השניים. אם התינוק הסיכימה לכן בתנאי שהורי הילדה יגדלו את בנה, יטפלו בו ויתכונן אותו. היא סיפרה להם על הזכות הגדולה שזכתה בזכותה מקום לבית התפילה, זכתה לבן שיאיר בכל מקום עדי עד.

שמואל היה בן שלושה חודשים כאשר נפטרה ונפרדה ממנו קודם פטירתה. יתום היה אך לא חסר בית, משפחתו האומנת גידלה אותו כאילו היה בנם ממש.

ובבוא העת, כשהיה כבר גאון מפורסם בתורה, נשא את בתם לאשה. על שם משפחתו נקרא כל הימים - וכינויו נותר לעולמים "המרה"א" (מורה הרב שמואל אידלש), על שם האשה שגידלה אותו. והוא בעל הפירוש הידוע על הש"ס.

משום חפסיעות

בשור"ע [סימן צ'] נפסק דאין להתפלל על כסא ולא ע"ג שרפרף וכדו' ובטעם זה כתבו המפרשים ע"פ הגמ' דאין גבהות לפני המקום, ובמקור חיים סימן צ' סעיף א' כתב דיש עוד טעם משום חפסיעות שלאחר התפילה שלא יוכל לעשותם כראוי.

עבר וחתפילח

אם עבר והתפלל במקום גבוה במקום שנפסק להלכה שאין להתפלל אין צריך לחזור ולהתפלל. [פרמ"ג סימן צ' מ"ז ס"ק א'].

דבר שיכול לחחליק

יש להיזהר שלא לעמוד בעת התפילה ע"ג דבר שעלול לחחליק ממנו, משום דטרוד שמה יפול ממנו. [כף החיים סימן צ' ס"ק ג'].

"ממעמקים קראתיך"

במשנ"ב סימן צ' ס"ק ה' כתב דיש מקומות שמקום החזן נמוך משאר בית הכנסת שנאמר "ממעמקים קראתיך ה'" ובכתב סופר [או"ח סימן י"ט] כתב דמטעם זה מעיקר הדין היה לכלל מתפלל לעשות כן אלא דלא אפשר לעשות לכולם לכן אין מדקדקים בכך.

מקום פתוח

בשור"ע פסק [סימן צ' סעיף ה'] דאין להתפלל במקום פרוץ בשדה או ברחוב, וכתב האשל אברהם מבוטשאטש דנראה שזה דוקא בתפילת שמו"ע.

עדיף במנין

בהמשך לדין הקודם אם במקום הפתוח יש מנין, מוטב להתפלל שם מאשר ביחידות במקום סגור. [אשי ישראל עמ' פ"ה].

כותל המערבי

לפי הדין המובא לעיל דאין להתפלל במקום פתוח דנו הפוסקים האין אפשר להתפלל ברחבת הכותל המערבי בקום שאינו מוקף במחיצות, ובספר נקיות וכבוד בתפילה כתב מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א דככותל המערבי מותר משום שזה מקום קבוע לתפילה, ובאשי ישראל [עמ' פ"ה] הביא עוד בשם הגר"ח דלכותל יש דין חצר וחצר לא נקרא מקום פרוץ. ובכף החיים כתה דכמו שיצחק אבינו

התפלל בהר המוריה והוא מקום פרוץ אפשר להתפלל בכותל המערבי משום קדושתו.

מקום שנעשה לו נס

במקום שנעשה לו נס מותר להתפלל אף במקום פרוץ כיון שאימת ה' עליה גם במקום כזה. [כה"ח סימן צ' ס"ק כ"ח].

מחו קביעות מקום [א]

בשור"ע פסק עפ"י הגמרא דיש לקבוע מקום לתפילתו. ובאשל אברהם מבוטשאטש כתב דאין צריך שכל חייו יתפלל במקום אחד דגם אברהם אבינו הלך למסעותיו ממקום למקום.

מחו קביעות מקום [ב]

בהמשך לדין הקודם כתב הפרמ"ג [א"א סימן צ' ס"ק ל"ד] דגם אם בחורף יש לו מקום קבוע לתפילה ובקיץ מקום קבוע אחר נחשב שיש לו מקום קבוע לתפילתו. ובספר הליכות שלמה למרח הגרש"ז אויערבך זצוק"ל [פרק ה' הערה ב'] כתב דגם אם בכל אחת מג' התפילות קבוע עצמו בבית כנסת אחר או בבית כנסת אחד לשבת ואחד ליום חול נחשב כקבוע מקום לתפילתו.

חשיבות מקום קבוע

הביא באשי ישראל [עמ' פ"ז] בשם מרן הגרש"ז אויערבך זצוק"ל דמי שבאפשרותו או להתפלל במקומו הקבוע אך מחמת כן יצטרך לדלג מפסוקי דימרה או להתפלל שלא במקומו הקבוע ויאמר כל פסוקי דומרה שמוטב שיתפלל במקומו הקבוע דכל שינוי במקום התפילה גורם קמת הפרעה בגוף התפילה.

אבל

בספר קובץ תשובות ממרן הגר"ש אלישיב שליט"א [ח"ב סימן ט'] כתב דאבל שצריך להתפלל לפני העמוד ואין באפשרותו להתפלל בבית הכנסת הקבוע שלו יכול מצד כיבוד אב ואם לשנות בית כנסת דאין לך צורך גדול מזה.

גר נכרי מעל בית הכנסת

אם מעל בית הכנסת גר נכרי ויש בביתו צלמים ועבודה זרה אסור להתפלל שם שהרי משה רבינו לא התפלל במצרים שהיתה מלאה גילולים וכ"ש בית שיש שם עבודה זרה. [אבני נזר אורח חיים סימן ל"ב].

רבי חיים פרידלנדר - מנהל רוחני
ישיבת פוניבז'
[תרפ"ג - תשמ"ו] משיחותיו

חשיבות קביעות המקום לתפילה

יש לבאר מהי המעלה הגדולה בקביעות מקום לתפילה שבגין כך זוכה לסייעתא דשמיא 'אלוקי אברהם בעזרו'. אלא שקביעות מקום לתפילה ענינו נתינת ערך וחשיבות לתפילה. כלומר דבר חשוב או חפץ יקר קובעים לו מקום מיוחד היכן יהיה מונה, הם אינם מסתובבים סתם כך בבית כשאר חפצי הבית, פעם בשולחן פעם בארון, לכל דבר ולכל חפץ יש לו את מקומו הקבוע היכן יהיה מונה, וכפי קביעות מקום ההפך כך מתבטאה חשיבות החפץ.

תפילה היא עבודה חשובה הצריכה לתפוס מקום חשוב בחיי היום יום של האדם, וצריך שזה יתבטא גם בעולם המעשה בקביעות מקום לתפילה. אנוחנו חיים בעולם המעשה וכל דבר רוחני צריך שיהיה לו חשיבות גם בעולם המעשה, וכפי קביעות המקום לתפילה כך האדם מבטא עד כמה הוא נותן חשיבות לתפילה, א"כ קביעות המקום היא הכנה חשובה לתפילה. ומלבד זאת גם עצם ההליכה אל מקום הקבוע זה מכין את האדם לתפילה, שבעת אשר יבוא אל מקומו הקבוע, זה עצמו מכניס אותו אל הווי התפילה, כפי כל דבר שקובע את האדם. והוא נותן חשיבות לתפילה, א"כ קביעות המקום היא הכנה חשובה לתפילה. ומלבד זאת גם עצם ההליכה אל מקום הקבוע זה מכין את האדם לתפילה, שבעת אשר יבוא אל מקומו הקבוע, זה עצמו מכניס אותו אל הווי התפילה, כפי כל דבר שקובע את האדם. והוא נותן חשיבות לתפילה, א"כ קביעות המקום היא הכנה חשובה לתפילה.

ומהרה"ל [נתיבות עולם נתיב העבודה, פרק ד] ביאר מעלה נוספת בקביעות מקום התפיסה שהוא הדביקות בה' יתברך שהאדם יתדבק בתפיסתו בו יתברך, ואם הדביקות הזו היא במקרה בלבד אינו נחשב דביקות כל כך, אבל דבר שאינו מקרי הוא תמיד, בכך ראוי שיהיה הדביקות הזה שלא במקרה, ועל זה באה האזהרה שיקבע מקום לתפילתו.

ומצינו בחז"ל [ב"ר פר' סח, טו] "ויפגע במקום ר' הונא בשם ר' אמי אמר מפני מה מכנין שמו של הקב"ה וקוראין אותו מקום, שהוא מקומו של עולם ואין עולמו מקומו", העבודה שלנו היא להכיר שכל המלאכתו ויצירתו וקיום הבריאה בכללה הוא מהקב"ה, וע"י התפילה הוא מכיר שה' הוא מקומו של עולם - נותן קיום לעולם. זאת ועוד, ע"י מקום התפילה הוא מכיר שאין בעולם "מקום" עבור כל ערך שהוא מלבד קיום רצון השי"ת, והכרה זו שהשי"ת הוא מקומו של עולם - קיום העולם, מתבטא באופן מיוחד ע"י קביעות מקום.

קביעת מקום לתפילה במקום כיבוד אב

[להר"ר יצחק אדלר שליט"א]

הלכה פסוקה באו"ח סי' צ' "יקבע מקום לתפילתו שלא ישגהו אם לא לצורך". והענין להתפלל בתוך ש"צ לע"ג אביו הוא בגדר מצות כיבוד אב (עי' שו"ת רעק"א סי' ס"ח), ואין לך צורך גדול מזה. וכמ"ש הרמ"א ביו"ד סי' שע"ו "מי שיודע להתפלל יתפלל ויותר מועיל מקדיש יתום שלא נתקן אלא לקטנים".

עוד בהנ"ל

שאלה

וצ"ע עדיין דהא אם אמר לו אביו שלא יתפלל במקום קבוע אינו חייב בכבודו דהרי "איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמורו", וא"כ מנ"ל דאחרי פטירתו יהיה מחוייב בדבר שהיה פטור בחייו, ועוד דהרי מפסיד מעלת מקום קבוע וקיי"ל דכבוד אב משל אב.

תשובה

ובעודני מחזיק העט בידי הריני להשיבך גם על מכתבך הקודם עמ"ש אם אביו א"ל שלא יתפלל במקום קבוע האם הבן חייב לשמוע לו, ומ"ש מאל תחזיר אבידה. ועוד לפימ"ש הז"ל כל הקובע מקום לתפילתו אל אברהם בעזרו, ועי"ז שמשנה מקום תפילתו הוא מפסיד והרי קיי"ל ביו"ד ר"מ דכבוד אב משל אב ולכן אין עליו חיוב לשמוע לו עכ"ד.

והנה הגדר שלא ישמע לאביו באומר לו לעבור עבירה הוא מטעם דכ' אני ה' כלכם חייבין בכבודי "שהוא ואביו חייבים בדבר מצוה", ואילו הרי' עומד בפני אביו מצות השבת אבידה ויחד עם זה הוא צריך להתעסק בעניני אכילה ושת"י באופן שיש לו בזה צורך אביו הרי ה' נדחית כל עניני הנאת גופו ועליו הרי' להתעסק בהשבת אבידה לכן גם אצל הבן אין מצות השבת אבידה נדחית בגלל כיבוד אב שהרי כלכם חייבין בכבודי, וגם האב באופן שכוח ה' חייב במצוה זו, ודון מינה במצות כזו שנדחית מפני אותו צורך כגון קביעת מקום לתפילה שהלכה היא בשו"ע סי' צ' קובע מקום לתפילתו שלא ישגהו אם לא לצורך, הוא הדין בכבוד אב שהרי ל"ש בכה"ג כלכם חייבים בכבודי.

אמנם ז"פ כשהאב מצווה אל תקבע מקום לתפילתך בזמן שאין בזה שום תועלת לאב ברדאי לא ישמע לו, ועיין שו"ך כנסת יחזקאל סי' ל"ה בא' שכיבוד לאביו בסנדקאות ואביו מתנגד לזה והשיב הקנס"י שלא ישמע לו דמצוה גדולה היא וה"ה כמקריב קטורת, ומכיון שהאב מצווה ללא תועלת לעצמו לאו כל כמיניה לבטלו מהמצוה ורק אם יש תועלת להאב מביטול המצוה עי"ז יאכילתו וילבישהו, בזה חייב בכבוד אב שהרי מצוה זו תקיים ע"י אחרים ואנן קיי"ל כאיסי בן יהודה דאמר א"ל אביו השקיני מים ויש לפניי מצוה עוברת כגון קבורת מת וכו' אם אפשר שתעשה ע"י אחרים יעסוק בכיבוד אב ע"ש.

ועמ"ש שמכיון שהוא מפסיד שכר המצוה הוא פטור מלשמוע לאביו שהרי קיי"ל משל אב, זה אינו שהרי קיי"ל ביו"ד שם דאף אם עי"ז שהוא מתעסק בכבוד אב יתבטל ממלאכתו ויצטרך לחזור על הפתחים חייב בכבוד אב, ועי' ריטב"א קידושין בעובדא דדמא בן נתינה דאפי' למ"ד משל אב מ"מ מניעת ריווח לא הוי פסידא.

ברצוני לציין כי מפני עומד טרדות המרובות, אין באפשרותי כלל לענות לכל שואל, ורק במקרה מצאתי לי מעט זמן להשיב ע"ד.

והנני חותם בברכת התורה
יוסף שלו' אלישיב
(קובץ תשובות ח"ב סי' ה')

מקום תפילה בבהכ"נ

בשו"ע (סי' צי' סי"ט), אם נאנס ולא התפלל בשעה שהתפללו הצבור והוא מתפלל ביחיד אעפ"כ יתפלל בבהכ"נ, ע"כ. ובפשוטו טעם דין זה הוא משום "קדושת ביהכני"ס". והנה מצינו כמה עניני קדושה בביהכני"ס:

(א) דעת הר"ן (מגילה כ"ו:) דכיון שאומרים בו "דבר שבקדושה", הוא עצמו דין "תשמישי קדושה" יש בו. ובמהר"ם בר"ב כתב דמשום ששכינתא שריא שם, הוי ליה דבר שבקדושה. אבל רמב"ן (מגילה שם) ס"ל דביכהני"ס איננו תשמישי קדושה אלא "תשמישי מצוה" בלבד, משום שמקיימים בו מצוות תפלה.

(ב) עיי"ש בר"ן שמדמה דינו ל"הקדש" ממש דבלא "חילול" אין יוצא לחולין, אף עיי' ז' טובי העיר וכו'. וברא"ם (ק"ד) כתב ד"מעילה" נמי אית ביה להוציא לחולין, כשאר קודש. ובמג"א (קנ"ד) סקכ"ג בשם אגודה) כתב לגבי ביהכני"ס דאין חצר להקדש. עוד שם ל"ד הקדש על העליונה", עיי"ש. ובמהר"ק (סי' קס"א) מבאר דמקדיש ביהכני"ס במחשבה מהני כמו להקדש. ולמד כן ממה שחשוב כ"מקדש מעטין". [יש בזה סתירות אם חשיב כ"הקדש", ואכמל"ב].

(ג) בגמ' (שם דכ"ט) מבואר דביכהני"ס יש לו קדושת "מקדש", וואהי להם למקדש מעטין. ובשו"ת מהר"ם בר"ב (ח"ג רס"ט) מבאר שהוא משום שעל כל עשרה שכינתא שריא. היינו שהיא בתוצאה מהתפלה במקום זה.

והנה בשו"ע (קנ"א ס"א), בתי מדרשות, אין בהם שיחה בטילה וכו'. והנה רבים וטובים נוהגים היתר, לקרוא ביהכני"ס מתחילה בשם "בית" [ישטיבל' בלע"ז], ולדבר בו שיחת חולין. ולכאורא יש לדון בזה, הא ביישובו או בא"י, לא מהני תנאי להיתר. (שם סי"ב). והיה נראה דשייך המדרש לתלמידים משום דהוי "ביתם". אמנם עיין במשנ"ב דאפי"ה שיחה בטלה אסורה, ע"כ.

ובשלמא לדעת מהרי"ק הנ"ל שהקדושה חיילא בדיבור או מחשבה כהקדש, י"ל, שאם אינו מקדישם כלל אינם מקדש, ואף שיחה בטילה תהא מותרת. אבל להדעות דממילא חיילא הקדושה ע"י שהם מקום לתפילה, הדרא קושיה לדוכתא.

והנה בביצה (ל:) דאם מתנה על נוי סוכה, אינו בודל כל בין השמשות מהני. ועיין בר"ן (שם) שמבאר שבי"איני בודל" אין זו סוכת מצווה כלל, אלא אם ירצה יקיים בה מצוותו, אבל הסוכה אינה "של מצווה".

ולפי"ז י"ל דלענין ביהמ"ד נמי, אם יאמר "איני בודל" לא הוי בית המדרש כלל, אלא ביתו גרידא. אלא שאם ירצה ללמד שם, ובכה"ג לא חייל בביהמ"ד אפי' דין חפצא של מצווה, וכ"ש דלא חייל ביה דין מקדש. [ולא דמי לסברה הנז' לגבי ת"ח דביהמ"ד הוי ביתם, דהתם הוי ליה ביהמ"ד"ר וגם ביתם].

אבל אם זהו טעם המנהג, נמצא לכאורה שאין מתקיים דין תפילה בביהכני"ס. וכאילו מתפלל בציבור בביתו דמי. וצ"ע.

אכן נראה דמעלת בביהכני"ס לתפלה היא משום שהורגלה בו תפלה, ולא משום חלות דין קדושה שעליו.